

Brussel, 4 december 2024
(OR. en)

16568/24

SAN 688

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	14697/24
Betreft:	Conclusies van de Raad over het bevorderen van orgaandonatie en -transplantatie

In de bijlage vinden de delegaties de conclusies van de Raad over het bevorderen van orgaandonatie en -transplantatie, die de Raad Epsco (Volksgezondheid) op 3 december 2024 heeft goedgekeurd.

Conclusies van de Raad over het bevorderen van orgaandonatie en -transplantatie**Inleiding**

Dankzij menselijke orgaandonatie ten behoeve van orgaantransplantatie heeft de gezondheidszorg in de Europese Unie aanzienlijke kwaliteitsstappen kunnen zetten en kunnen patiënten met terminaal orgaanfalen tegenwoordig behandeld worden, resulterend in een aanzienlijk betere levenskwaliteit en dito gezondheid. Bij terminale nierziekten is transplantatie bovendien een kosteneffectief alternatief voor andere behandelingen. Dankzij de gezamenlijke inspanningen van de Unie, met name via het wetgevingskader en op basis van het actieplan inzake orgaandonatie en -transplantatie (2009-2015)¹, is het orgaandonatie- en transplantatielandschap verbeterd en worden er daardoor meer organen gedoneerd en getransplanteerd, en zijn de kwaliteit en de veiligheid van organen voor klinisch gebruik verbeterd. Desondanks blijft als gevolg van niet-overdraagbare ziekten in gevorderde stadia en als gevolg van de vergrijzing de vraag naar orgaantransplantaties toenemen. Het moge dus duidelijk zijn dat de inspanningen op het gebied van orgaandonatie en -transplantatie in de lidstaten verder moeten worden opgevoerd. Onverminderd de bevoegdheid van de lidstaten hun gezondheidsbeleid en de organisatie en de verstrekking van gezondheidsdiensten en medische zorg zelf vorm te geven, moet de donatie van organen van overleden en levende donoren gegrondvest zijn op het beginsel van altruïsme van de donor en dus vrijwillig en onbetaald zijn. Vrijwillige en onbetaalde donatie komt de eerbiediging van de menselijke waardigheid en de bescherming van de kwetsbaarste personen in de samenleving ten goede. Ook leidt het mede tot hoge veiligheidsnormen en helpt het aldus de menselijke gezondheid te beschermen en daarmee het publieke vertrouwen in donorstelsels te vergroten.

¹ Mededeling van de Commissie - Actieplan inzake orgaandonatie en -transplantatie (2009-2015): hechtere samenwerking tussen de lidstaten {COM(2008) 818 definitief} {SEC(2008) 2956} {SEC(2008) 2957} (COM/2008/0819 definitief)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

MEMOREERT HET VOLGENDE:

1. Overeenkomstig artikel 168 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) moet bij de bepaling en de uitvoering van elk beleid en elk optreden van de Unie een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid worden verzekerd en dient de Unie samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van de volksgezondheid aan te moedigen en zo nodig hun optreden te ondersteunen.
2. Bij Richtlijn 2010/45/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 inzake kwaliteits- en veiligheidsnormen voor menselijke organen, bestemd voor transplantatie² zijn regels ter waarborging van de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor menselijke organen voor transplantatie in het menselijk lichaam vastgesteld, ten behoeve van een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid.
3. De Raad van de Europese Unie heeft middels goedkeuring van conclusies van de Raad over orgaandonatie en -transplantatie in 2007³ en 2012⁴ aangegeven dat er actie nodig is op het gebied van orgaandonatie en -transplantatie.

² PB L 207 van 6.8.2010, blz. 14.

³ https://ec.europa.eu/health/ph_threats/human_substance/documents/organs_council15332_en.pdf

⁴ PB C 396 van 21.12.2012, blz. 12.

4. De Europese Commissie bracht in 2007 een mededeling over orgaandonatie en -transplantatie⁵ uit en tevens een EU-actieplan inzake orgaandonatie en -transplantatie voor de periode 2009-2015⁶. Daarnaast heeft zij sinds 2010 een reeks gezamenlijke acties en projecten op het gebied van orgaandonatie en -transplantatie⁷ geïnitieerd.
5. Het Europees Directoraat voor de kwaliteit van medicijnen en gezondheidszorg (EDQM) van de Raad van Europa heeft op dit gebied een belangrijke bijdrage geleverd door de grondrechten en de eerbiediging van het menselijk lichaam te waarborgen, een referentie te bieden voor wetgeving en professionele praktijken, de uitwisseling van kennis tussen landen en instellingen te faciliteren, activiteiten te monitoren ten behoeve van transparantie en internationale benchmarking, en door kwaliteits- en veiligheidsnormen te ontwikkelen via de periodieke publicatie van de Gids voor de kwaliteit en veiligheid van organen voor transplantatie.

⁵ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad – Orgaandonatie en -transplantatie: beleidsmaatregelen op EU-niveau (2007): {SEC(2007) 704} {SEC(2007) 705} (COM/2007/0275 final).

In de mededeling worden samenwerking tussen de lidstaten, orgaanhandel en orgaantekorten als belangrijkste prioriteiten aangemerkt.

⁶ Mededeling van de Commissie - Actieplan inzake orgaandonatie en -transplantatie (2009-2015): hechtere samenwerking tussen de lidstaten {COM(2008) 818 definitief} {SEC(2008) 2956} {SEC(2008) 2957} (COM/2008/0819 definitief).

Het actieplan bevat maatregelen voor een grotere beschikbaarheid van organen en verbeterde efficiëntie, toegankelijkheid, kwaliteit en veiligheid van transplantatiestelsels.

⁷ Gemeenschappelijk optreden inzake wederzijdse uitwisselingen voor orgaandonatie en -transplantatie: verbetering en ontwikkeling van programma's voor postmortale orgaandonatie- en transplantatieprogramma's - MODE (2010-2012).

Gemeenschappelijk optreden voor de totstandbrenging van alomvattende coördinatie voor de orgaandonatie in de gehele Europese Unie - ACCORD (2012-2015): streven naar een model voor supranationale gegevensuitwisseling voor orgaandonatie en praktische samenwerking tussen EU-landen.

Gemeenschappelijk optreden ter bevordering van de uitwisseling van in de EU-lidstaten gedoneerde organen - FOEDUS (2013-2016): oprichting van een platform voor het beheer van grensoverschrijdende orgaanuitwisselingen (zie punt 2.1 van de Commissiemededeling over transplantatie).

Edith (2017-2020) - een project gericht op uiteenlopende orgaandonatie- en transplantatiepraktijken;

Bravest (2022-2024) - een project ter verbetering van de toegang tot transplantatie en van de resultaten voor transplantatiepatiënten.

6. In de resolutie van Madrid van 2011 over orgaandonatie en -transplantatie, vrucht van de derde wereldwijde raadpleging van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) over orgaandonatie en -transplantatie, is de nationale verantwoordelijkheid verankerd om op basis van de WHO-beginselen te voorzien in de patiëntenbehoeften, en worden regeringen en zorgprofessionals opgeroepen om op transplantatievlak in te zetten op zelfvoorziening en de beschikbaarheid van organen voor transplantatie te maximaliseren, met voorrang voor donatie door overleden donoren.⁸
7. Doel van het EU-actieplan 2009-2015 inzake orgaandonatie en -transplantatie was de samenwerking tussen de lidstaten te versterken, teneinde de aanzienlijke orgaantekorten aan te pakken en de kwaliteit en veiligheid van organen voor transplantatie te vergroten. Het plan schetste tien prioritaire acties in het kader van drie belangrijke uitdagingen: een grotere beschikbaarheid van organen, een grotere efficiëntie en toegankelijkheid van transplantatiestelsels, en betere kwaliteit en veiligheid. Daartoe zijn maatregelen getroffen zoals benoeming van transplantatiecoördinatoren in ziekenhuizen, bevordering van kwaliteitsverbeteringsprogramma's en aanmoediging van de uitwisseling van beste praktijken. Ook werd in het plan erop gewezen dat voor verhoging van het aantal orgaandonaties de communicatie in gezinnen over donatie van groot belang is, en werd voor een betere orgaantoewijzing aangespoord tot grotere patiënten- en donorenmobiliteit tussen de lidstaten.
8. Verordening (EU) 2021/522 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van een actieprogramma voor de Unie op het gebied van gezondheid ("EU4Health-programma") voor de periode 2021-2027⁹ heeft tot doel de gezondheid in de Unie te verbeteren en te bevorderen en zo de last van overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten te verminderen, en wel door gezondheidsbevordering en ziektepreventie te ondersteunen, ongelijkheden op gezondheidsgebied te verminderen, een gezonde levensstijl te stimuleren, en de toegang tot gezondheidszorg te bevorderen.

⁸ De resolutie van Madrid over orgaandonatie en -transplantatie: nationale verantwoordelijkheden bij het voldoen aan de behoeften van patiënten, geïnspireerd door de WGO-beginselen. (2011) Transplantation; 91, Suppl 11, S29- S31.
<https://doi.org/10.1097/01.tp.0000399131.74618.a5>.

⁹ Verordening (EU) 2021/522 van het Europees Parlement en de Raad van 24 maart 2021 tot vaststelling van een actieprogramma voor de Unie op het gebied van gezondheid ("EU4Health-programma") voor de periode 2021-2027, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 282/2014. (PB L 107 van 26.3.2021, blz. 1).

9. In resolutie 77.4 van mei 2024 over de transplantatie van menselijke cellen, weefsels en organen - grotere beschikbaarheid, ethischere toegang, en beter toezicht¹⁰ dringt de Wereldgezondheidsvergadering er bij haar leden op aan om donatie-, transplantatie- en transplantatiefollow-upactiviteiten zodanig in hun zorgstelsel te integreren dat bij overlijden postmortale donatie de standaardoptie wordt en dat transplantatie vast onderdeel van de patiëntenzorg wordt. Ook vraagt zij het behandelingspotentieel van postmortale donatie tot maximale ontwikkeling te brengen en de levende donor te beschermen, en voorts om maatregelen te treffen voor een grotere toegang tot behandelingen met een transplantatiecomponent, voor een strenger toezicht op behandelingspraktijken, en voor grotere innovatie op donatie- en transplantatievlak. De Wereldgezondheidsvergadering roept het WHO-secretariaat op de leden te ondersteunen, onder meer met de mondiale transplantatiestrategie die zal worden voorgelegd tijdens de Wereldgezondheidsvergadering van 2026.
10. De Verklaring van Santander “Naar wereldwijde convergentie op transplantatiegebied: toereikendheid, transparantie en toezicht”¹¹ bevat aanbevelingen op hoog niveau voor een betere patiëntenzorg, voor vooruitgang richting toereikende transplantatie, voor transparantie en toezicht op praktijken, en voor een betere preventie van mensenhandel ter wegneming van organen en andere stoffen van menselijke oorsprong.

¹⁰ https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA77/A77_R4-en.pdf

¹¹ https://esot.org/wp-content/uploads/2023/11/SantanderStatement_FINALVERSION.pdf

IS HET VOLGENDE VAN OORDEEL:

11. Orgaantransplantatie zorgt voor een aanzienlijke verbetering van de overlevingskansen en de levenskwaliteit van patiënten, wat een cruciale interventie vormt voor het beheer van de volksgezondheid en de sociaal-economische lasten van orgaanfalen in de EU. Daarom zijn er voortdurende inspanningen nodig om de stelsels voor orgaandonatie en -transplantatie in alle lidstaten te verbeteren en tegelijkertijd de goede werking van bestaande structuren en samenwerkingsverbanden te waarborgen en veilig te stellen.
12. De samenwerkingsomgeving die binnen de EU tot stand is gebracht, onder meer via het wetgevingskader en het EU-actieplan 2009-2015 inzake orgaandonatie en -transplantatie, heeft een cruciale rol gespeeld bij het bevorderen van transplantatiediensten, zoals blijkt uit de aanzienlijke toename van het aantal orgaandonoren en -transplantaties, zowel tijdens als na de periode waarin het actieplan is uitgevoerd.
13. De toenames van verschillende soorten orgaantransplantaties die tijdens het EU-actieplan 2009-2015 zijn waargenomen, waaronder een toename van zowel het aantal niertransplantaties als het aantal levertransplantaties met 16 %, een toename van het aantal harttransplantaties met 10 %, een toename van het aantal alvleeskliertransplantaties met 7 % en een aanzienlijke toename van het aantal longtransplantaties met 41 %, wijzen op het succes dat met EU-initiatieven geboekt werd bij het verbeteren van de transplantaties, met als doel de overlevingskansen van patiënten te vergroten¹².

¹² Europese Commissie: Uitvoerend Agentschap voor consumenten, gezondheid, landbouw en voeding, Schoten, S., Coppen, R., Wiegers, T., Bouwman, R., & Friele, R. (2017). Study on the uptake and impact of the EU Action Plan on Organ Donation and Transplantation in the EU Member States (Studie over het gebruik en de impact van het EU-actieplan inzake orgaandonatie en -transplantatie in de EU-lidstaten) – FACTOR Study. Bureau voor publicaties van de Europese Unie. <https://data.europa.eu/doi/10.2818/24713>

14. Ondanks de verwezenlijkingen in het kader van het EU-actieplan blijven er uitdagingen bestaan, waaronder de aanhoudende moeilijkheden van landen om het hoofd te bieden aan de toenemende vraag naar orgaantransplantaties, voornamelijk als gevolg van de last van niet-overdraagbare ziekten, tegen de achtergrond van demografische veranderingen en een stijgende prevalentie van risicofactoren, de variabiliteit in de toegang tot transplantatietherapieën tussen de lidstaten of de noodzaak om de veerkracht van transplantatiestelsels te versterken, zoals tijdens de COVID-19-pandemie is gebleken¹³.
15. Sommige lidstaten slagen erin om het aantal orgaandonaties te verhogen, maar dit leidt niet altijd tot een toename van het aantal patiënten dat in die specifieke lidstaten een orgaantransplantatie ontvangt. Daarom kan samenwerking binnen de EU een instrumentele rol spelen bij het verbeteren van de situatie.
16. Er zijn verschillende cruciale gebieden waar meer aandacht aan moet worden besteed, waaronder: het verbeteren van grensoverschrijdende orgaandonatie en -uitwisseling, het bevorderen van peer-to-peeruitwisselingen om de prestaties van ziekenhuizen te verbeteren, het uitwisselen van de nieuwste wetenschappelijke bevindingen, het ontwikkelen van EU-brede overeenkomsten en initiatieven voor uitmuntende transplantaties en het verbeteren van de verzameling en uitwisseling van gegevens over de resultaten van transplantaties, waarbij de goede werking van bestaande structuren en samenwerkingsverbanden wordt gewaarborgd en veiliggesteld.

¹³ Eurotransplant. (2023). Annual Report 2023 (Jaarverslag 2023).
https://www.eurotransplant.org/wp-content/uploads/2024/06/ETP_AR2023_LowRes.pdf

17. De COVID-19-pandemie heeft de verschillen in veerkracht en kwetsbaarheid tussen de lidstaten onderstreept, ging samen met een aanzienlijke daling van 17 % van het aantal postmortale orgaandonaties in 2019 en 2020¹⁴, en heeft duidelijk gemaakt dat er dringend behoefte is aan meer paraatheid en steun van het gezondheidssysteem voor orgaandonatieactiviteiten tijdens wereldwijde gezondheidscrisis.
18. Het feit dat recentelijk is gebleken dat 50 000 personen in de EU sinds eind 2023 op een transplantatie wachten¹⁵, en dat het wel of niet beschikbaar zijn van organen voor veel patiënten een kwestie van leven of dood is, met name in het geval van vitale organen zoals de lever, het hart en de longen, wijst erop dat het aantal orgaandonaties dringend moet worden verhoogd en dat de transplantatiestelsels moeten worden verbeterd om meer levens te redden.
19. Een transplantatie is een levensreddende behandeling en zorgt voor een betere levenskwaliteit voor patiënten met terminaal orgaanfalen. Ook kan transplantatie een kosteneffectieve oplossing zijn in vergelijking met andere behandelingen zoals langdurige dialyse, waardoor de uitgaven voor de gezondheidszorg aanzienlijk dalen en de economische veerkracht van de zorgstelsels in de EU wordt bevorderd.
20. Het milieueffect van een transplantatie is veel kleiner dan dat van andere behandelingen, met name in het kader van dialyse en nierfalen, wat de bredere maatschappelijke voordelen van meer transplantatie-inspanningen duidelijk maakt.
21. De WHO pleit voor zelfvoorziening bij transplantaties als cruciaal onderdeel van het aanpakken van de uitdagingen op het gebied van de gezondheidszorg als gevolg van niet-overdraagbare ziekten, waarbij zij benadrukt hoe belangrijk het is het therapeutische potentieel van postmortale donaties te maximaliseren, en daarnaast inspanningen te leveren om niet-overdraagbare ziekten en de progressie ervan te voorkomen.

¹⁴ Ahmed, O. et al., “Organ donation during the COVID-19 pandemic” (Orgaandonatie tijdens de COVID-19-pandemie), *American Journal of Transplantation*, deel 20, uitgave 11, 2020, blz. 3081-3088, <https://www.amjtransplant.org/article/S1600-6135%2822%2921554-8/fulltext>.

¹⁵ Europees Directoraat voor de kwaliteit van medicijnen en gezondheidszorg (EDQM) van de Raad van Europa, “Newsletter transplant: international figures on donation and transplantation 2024” (Nieuwsbrief Transplantatie: internationale cijfers over donatie en transplantatie 2024), ISSN: 2171-4118/NIPO: 691-15-002-5 <https://freepub.edqm.eu/publications/PUBSD-87/detail>

22. In de Verklaring van Istanbul inzake orgaanhandel en transplantatietoerisme, die in 2008¹⁶ is aangenomen en in 2018¹⁷ is bijgewerkt, zijn ethische richtsnoeren opgenomen voor professionals en beleidsmakers en wordt er bij hen op aangedrongen de voordelen van transplantatie te maximaliseren en op billijke wijze te delen in overeenstemming met objectieve, niet-discriminerende, extern gerechtvaardigde en transparante regels, op basis van klinische criteria en ethische normen.
23. In de mededeling van de Commissie (2007) werd gewezen op het verband tussen orgaanschaarste en het fenomeen van handel in menselijke organen (paragraaf 7), terwijl de raad van bestuur van de WHO in zijn resolutie 154/7 (2024) stelde dat onvoldoende toegang tot transplantatietherapieën een van de hoofdoorzaken van dat soort handel is. In het Verdrag van de Raad van Europa tegen de handel in menselijke organen¹⁸ (aangenomen in maart 2015 en in werking getreden in maart 2018) komt het verband tussen orgaanschaarste en handel in menselijke organen ook aan bod. Voorts worden in Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan strafrechtelijke sancties vastgesteld voor mensenhandel met het oogmerk organen weg te nemen.
24. Innovatieve praktijken en technologische vooruitgang op het gebied van orgaanbewaring en -transplantatie bieden veelbelovende mogelijkheden om de donorpool uit te breiden, de transplantatieresultaten te verbeteren en de beperkingen van de huidige behandelingswijzen aan te pakken, waardoor wordt onderstreept dat er verdere investeringen in onderzoek en ontwikkeling op dit gebied nodig zijn.
25. De aanhoudende behoefte aan transplantaties wijst erop dat het belangrijk is om een ondersteunend juridisch, ethisch en operationeel kader te bevorderen dat orgaandonatie door overleden en levende donoren aanmoedigt, de efficiëntie en toegankelijkheid van transplantatiestelsels verbetert en de kwaliteit en veiligheid van transplantatiepraktijken in de hele EU waarborgt.

¹⁶ “The Declaration of Istanbul on Organ Trafficking and Transplant Tourism” (De Verklaring van Istanbul inzake orgaanhandel en transplantatietoerisme), *Transplantation*, deel 86, uitgave 8, 2008, blz. 1013-1018, <https://doi.org/10.1097/TP.0b013e318185ffc9>.

¹⁷ “The Declaration of Istanbul on Organ Trafficking and Transplant Tourism (2018 Edition)” (De Verklaring van Istanbul inzake orgaanhandel en transplantatietoerisme (editie 2018), *Transplantation*, deel 103, uitgave 2, 2019, blz. 218-219, <https://doi.org/10.1097/TP.0000000000002540>.

¹⁸ <https://rm.coe.int/16806dca3a>

VERZOEKT DE LIDSTATEN OM:

26. Institutionele, juridische en ethische kaders te ONTWIKKELEN en VERSTERKEN om orgaandonatie en -transplantatie te vergemakkelijken, in overeenstemming met de huidige wetgeving en richtsnoeren van de Unie, onder meer door financiële en infrastructurele belemmeringen aan te pakken, wetgeving uit te voeren op basis van de verschillende door de lidstaten gekozen oplossingen, en de inspanningen op te voeren ter bestrijding van orgaanhandel en mensenhandel met het oogmerk organen weg te nemen.
27. MAATREGELEN TE NEMEN OM het behandelingspotentieel van postmortale orgaandonatie TOT maximale ONTWIKKELING TE BRENGEN door middel van passende initiatieven waarbij alle belanghebbenden worden betrokken, en door netwerken van donorcoördinatoren op te zetten en te versterken ter ondersteuning van de proactieve identificatie van mogelijke orgaandonoren en de juiste verwezenlijking van het traject postmortale donatie¹⁹.
28. De rol TE VERSTERKEN van donorcoördinatoren en andere professionals in ziekenhuizen, met inbegrip van spoedeisende hulp, intensive care en neurologie, met een rol in het identificeren en verzorgen van patiënten die mogelijke orgaandonoren zijn, door een goed gestructureerde en functionerende samenwerking tussen initiatieven van de intensivereafdeling²⁰ en donorcoördinatieorganisaties te ontwikkelen, teneinde het aantal geïdentificeerde potentiële donoren te vergroten en de prestaties in het donatieproces te optimaliseren.

¹⁹ Raad van Europa, Resolution CM/Res(2015)11 on establishing harmonised national living donor registries with a view to facilitating international data sharing (Resolutie CM/Res (2015) 11 betreffende de instelling van geharmoniseerde nationale registers van levende donoren om de internationale uitwisseling van gegevens te vergemakkelijken), <https://search.coe.int/cm?i=09000016805c2a78>.

²⁰ Raad van Europa, “Resolution CM/Res(2015)10 on the role and training of critical care professionals in deceased donation” (Resolutie CM/Res(2015)10 over de rol en opleiding van professionals in de intensive care bij postmortale donaties, <https://search.coe.int/cm?i=09000016805c2b4a>).

29. Het onderwijs en de opleiding van zorgprofessionals en in nieuwe behandelingsprotocollen te BEVORDEREN om de efficiëntie en de duur van het donatieproces en de geschiktheid van donororganen te optimaliseren.
30. In voorkomend geval en in overeenstemming met de nationale wetgeving, de ontwikkeling AAN TE MOEDIGEN van programma's voor donatie na de vaststelling van de dood op grond van circulatoire criteria (DCD)²¹ om meer patiënten de mogelijkheid te bieden na hun overlijden hun organen te doneren en ervoor te zorgen dat er meer organen beschikbaar zijn voor transplantaties.
31. De programma's voor donatie door levende donoren in de hele donatieketen TE OPTIMALISEREN, bijvoorbeeld door te zorgen voor levenslange vervolgcontroles en de bescherming van de levende orgaandonor vanuit medisch en psychosociaal oogpunt te waarborgen, systematisch op een transparante en uitvoerige manier informatie te verstrekken over de mogelijkheid van donatie door levende donoren en technische belemmeringen weg te nemen voor orgaandonatie door levende donoren (bv. biologische onverenigbaarheid), door ervoor te zorgen dat die donaties alleen worden uitgevoerd binnen de grenzen van de toepasselijke wetten, procedures en normen en niet leiden tot financieel verlies voor de donor, en door een grotere bereidheid tot donatie te bevorderen door middel van passende procedures voor werving en informatieverstrekking, met inbegrip van de eerbiediging van het beginsel van vrijwillige en onbetaalde donatie.
32. Grensoverschrijdende samenwerkingsovereenkomsten inzake orgaandonatie en -transplantatie binnen de EU TE VERSTERKEN, met erkenning en inachtneming van bestaande goed functionerende samenwerkingsmechanismen/-initiatieven (bv. Eurotransplant, Scandiatransplant, South Alliance for Transplant, het Foedus-platform en bilaterale overeenkomsten tussen de lidstaten), onder meer door het potentieel van systemen voor orgaanperfusie volledig te benutten om langere transporttijden te waarborgen en het gebruik van het beperkte aantal beschikbare organen te optimaliseren, en door de internationale uitwisseling van gegevens over klinische resultaten te bevorderen om resultaten te beoordelen en te verbeteren.

²¹ Raad van Europa, "Recommendation CM/Rec(2022)3 of the Committee of Ministers to member States on the development and optimisation of programmes for the donation of organs after the circulatory determination of death" (Aanbeveling CM/Rec(2022)3 van het Comité van Ministers aan de lidstaten over de ontwikkeling en optimalisatie van programma's voor de donatie van organen na de vaststelling van de dood op grond van circulatoire criteria), <https://rm.coe.int/0900001680a5a3e7>.

33. alomtvattende onderwijs- en opleidingsprogramma's voor zorgprofessionals op het gebied van de donatie en verkrijging van organen AAN TE MOEDIGEN, onder meer door basisinformatie over donatie en transplantatie op te nemen in de curricula van bachelorstudenten, de deelname aan geaccrediteerde opleidingsprogramma's te ondersteunen en permanente opleidingen op te zetten voor teams die betrokken zijn bij de identificatie en melding van donoren, het beheer ervan, de gezinsbenadering en de uitname van organen.
34. publieksvoorlichting over en bewustmaking van orgaandonatie en -transplantatie, aangepast aan de leeftijd en de specifieke behoeften van elk publiek, door middel van onderwijs in scholen, betrokkenheid van de media, met inbegrip van inspanningen om geïsoleerde groepen te bereiken die een andere aanpak vereisen, en transparantie in de processen van donaties bij leven en na een overlijden AAN TE MOEDIGEN, teneinde het vertrouwen van het publiek te vergroten.
35. de peri- en postoperatieve zorg en patiëntenvoorlichting voor levende donoren en ontvangers van organen door multidisciplinaire medische professionele teams en patiëntenorganisaties TE VERBETEREN om orgaanverlies te voorkomen en tegelijkertijd te zorgen voor een multidisciplinaire en patiëntgerichte aanpak, en om het herstel te verbeteren en te zorgen voor geïnformeerde toestemming en inzicht in de behandelingsopties voor patiënten.
36. NA TE DENKEN over het vinden van financiering voor programma's en onderzoek op het gebied van orgaandonatie en -transplantatie, met inbegrip van technische steun van de EU voor infrastructuur, onderwijs, opleiding, digitalisering en onderzoek, en over beleid voor de vergoeding van kosten voor ziekenhuizen voor donorbeheer, orgaanuitname en voor gegevens over de follow-up van donoren.
37. de uitwisseling van zorgprofessionals tussen de lidstaten TE VERGEMAKKELIJKEN om technische en operationele kennis van verschillende donatie- en transplantatieprogramma's te bespreken.

38. ongelijkheden in verband met orgaandonatie en -transplantatie **AAN TE PAKKEN** door nationale strategieën en acties te ontwikkelen ter ondersteuning van de registratie op transplantatiewachlijsten, door de wachlijsten en toewijzingscriteria te herzien, langere wachttijden voor patiënten zoals zeer gehyperimmuniseerde en pediatrische kandidaten te verkorten en communicatiesystemen en onderwijsinitiatieven te ontwikkelen die zijn toegesneden op diverse gemeenschappen.
39. grensoverschrijdende orgaantransplantatie **TE ONDERSTEUNEN** door gebruik te maken van de bestaande en toekomstige digitale gezondheidsinfrastructuren om het primaire gebruik van gestandaardiseerde elektronische medische dossiers te verbeteren en naadloze toegang tot patiëntgegevens mogelijk te maken in overeenstemming met de relevante wetgeving inzake gegevensbescherming.
40. de onderzoekscapaciteiten **TE VERSTERKEN** en het secundaire gebruik van gegevens ter ondersteuning van benchmarking en gegevensuitwisseling tussen nationale autoriteiten en aangewezen onafhankelijke Europese organisaties te bevorderen, in overeenstemming met de relevante wetgeving inzake gegevensbescherming, om te zorgen voor een correcte registratie en analyse van transplantatieresultaten, het delen en consolideren van geanonimiseerde gegevens tussen ziekenhuizen en het gebruik van door patiënten gemelde resultaten (PROM's) aan te moedigen in het kader van onderzoeksprojecten om de levenskwaliteit en het welzijn van patiënten en levende donoren zowel voor als na de transplantatie te beoordelen.
41. **SAMEN TE WERKEN** om de registratie van patiënten met terminaal orgaanfalen op transplantatiewachlijsten te verbeteren om patiënten die levensreddende orgaantransplantaties nodig hebben gelijke toegang te bieden.

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE:

42. Het EU-actieplan inzake orgaandonatie en -transplantatie te ACTUALISEREN door voort te bouwen op de reeds bereikte resultaten en inzichten van de uitvoering van het bestaande actieplan, rekening houdend met de juridische, ethische en organisatorische verschillen, voorwaarden en verschillen in de beschikbare middelen tussen de lidstaten, en rekening houdend met het belang van maatregelen op het gebied van gezondheidsbevordering en preventie van niet-overdraagbare ziekten om de vraag naar orgaantransplantatie te matigen. Het actieplan moet:

- a) de nadruk leggen op een bottom-upbenadering om duidelijke, doeltreffende doelstellingen vast te stellen waarbij beroepsbeoefenaren, bewindvoerders, politici en het brede publiek worden betrokken;
- b) wederzijds leren en kennisuitwisseling versterken en landen die met soortgelijke uitdagingen worden geconfronteerd, ondersteunen door middel van gezamenlijke bijeenkomsten van bevoegde autoriteiten en meer betrokkenheid van belanghebbenden om beste praktijken en innovaties op het gebied van orgaandonatie en -transplantatie uit te wisselen, met name innovaties die de procedures voor het verzamelen, bewaren en toewijzen verbeteren, waardoor het uitstellen en afwijzen van donoren en donororganen worden verminderd;
- c) de sectoroverschrijdende samenwerking verbeteren door mogelijkheden in kaart te brengen om te leren van aanverwante onderwerpen zoals weefsels en cellen, om de kennis en de praktijken van de sector voor orgaandonatie en -transplantatie te verrijken;
- d) de ontwikkeling van donatiestelsels ondersteunen door de aandacht te vestigen op en tegemoet te komen aan de behoeften van landen met minder ontwikkelde stelsels, teneinde billijke vooruitgang in de hele EU te waarborgen;
- e) de nadruk leggen op uitvoering en duurzaamheid, waarbij een langetermijneffect wordt gewaarborgd door duurzame investeringen in IT-infrastructuur en door de aanhoudende inzet van alle betrokken partijen;

- f) nieuwe gebieden verkennen die in het actieplan kunnen worden opgenomen, zoals de uitbreiding van DCD voor de landen die besluiten die aanpak te volgen, het versterken van de kaders voor donatie bij leven en het ondersteunen van de lidstaten bij het verbeteren van de communicatiestrategieën om het publiek bewuster te maken van en voorlichting te geven over orgaandonatie;
- g) beroepsonderwijs en -opleidingen bevorderen om de kwaliteit van opleidingsprogramma's in de hele EU te verbeteren, waarbij het potentieel van de Europese benadering van microcredentials²² wordt benut en samenwerking en de uitwisseling van beste praktijken tussen zorgprofessionals op het gebied van orgaandonatie en -transplantatie wordt bevorderd;
- h) instellingen voor hoger onderwijs en voor beroepsonderwijs en -opleiding²³ ondersteunen in hun rol als aanbieders van een leven lang leren, onder meer door middel van microcredentials en de overdracht van onderzoeksresultaten op het gebied van onderwijs en opleiding;
- i) gelijkheid, diversiteit en inclusie aanpakken, onder meer door ervaringen op het gebied van zorg uit te wisselen door middel van op maat gesneden informatiecampagnes om minderheden en kwetsbare groepen en nieuwe donoren te informeren, en door ervoor te zorgen dat orgaantransplantatiediensten in de behoeften van alle geledingen van de samenleving voorzien;
- j) de kwaliteit en klinische resultaten verbeteren door de ontwikkeling van gemeenschappelijke richtsnoeren voor de evaluatie, audit en benchmarking van de prestaties van ziekenhuizen, en het toepassen van biovigilantie om de veiligheid en kwaliteit bij orgaantransplantatie te verhogen;
- k) zorgen voor een betere integratie van orgaandonatie bij stervensbegeleiding, met inachtneming van de primaire doelstellingen voor het herstel van de gezondheid en het prioriteren van palliatieve stervensbegeleiding, waarbij rekening wordt gehouden met het potentieel voor orgaandonatie;

²² Aanbeveling van de Raad van 16 juni 2022 betreffende een Europese benadering van microcredentials voor een leven lang leren en inzetbaarheid op de arbeidsmarkt (2022/C 243/02) (PB C 243 van 27.6.2022, blz. 10).

²³ VET: Vocational education and training (beroepsonderwijs en -opleiding).

- l) de efficiëntie en financiering van transplantatie optimaliseren door het delen van kennis over het optimaliseren van de donatieketen, het aanpakken van financiële verschillen en het aantonen van de kosteneffectiviteit van transplantatieprogramma's ter ondersteuning van nationale investeringen in transplantatiestelsels;
 - m) de onderzoeksmogelijkheden op gebieden als post-transplantatieresultaten, donoroptimalisering, orgaanconservering en nieuwe therapeutische technologieën uitbreiden om orgaandonatie en -transplantatie voortdurend te verbeteren.
43. De ontwikkeling te ONDERSTEUNEN van aanbevelingen en richtsnoeren van het Europees directoraat voor de kwaliteit van medicijnen en gezondheidszorg (EDQM), die de lidstaten helpen hun institutionele en beleidskaders voor orgaandonatie en -transplantatie te verfijnen. Bij de opstelling van die richtsnoeren moet de betrokkenheid van een diverse groep belanghebbenden worden aangemoedigd, met als doel ondersteunende en doeltreffende omgevingen voor orgaandonatie en -transplantatiepraktijken tot stand te brengen.

VERZOEKT DE LIDSTATEN EN DE EUROPESE COMMISSIE:

44. Grensoverschrijdende samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van orgaandonatie en -transplantatie AAN te MOEDIGEN en te STEUNEN. Dit omvat, waar nodig, de vrijwillige oprichting van een platform voor samenwerking of voor de verbetering van de uitwisseling tussen nationale bevoegde autoriteiten, het vergemakkelijken van de samenwerking, het oprichten en uitbreiden van orgaantransplantatiediensten, programma's voor de uitwisseling van organen en "mismatch"-programma's en de uitwisseling van beste praktijken om de efficiëntie en het effect van transplantatiediensten te vergroten.
45. Nationale contactpunten en centrale rapportagesystemen VERDER te ONTWIKKELEN om essentiële informatie voor juridische en beleidsreacties te verzamelen en te verspreiden, met inachtneming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden van personen in het kader van de algemene verordening gegevensbescherming. De inspanningen moeten gericht zijn op meer transparantie bij orgaandonatie en -transplantatie, met name voor activiteiten die zich over de nationale grenzen heen uitstrekken, met bijzondere aandacht voor handel in menselijke organen in het licht van het Verdrag van de Raad van Europa tegen de handel in menselijke organen²⁴, door de bestaande meldingsmechanismen te versterken en te verbeteren overeenkomstig de relevante wetgeving inzake gegevensbescherming, en in voorkomend geval in samenwerking met het EDQM.
46. Binnen het huidige wetgevingskader de ontwikkeling en uitvoering te ONDERSTEUNEN van internationale systemen voor de verzameling en uitwisseling van gezondheidsgegevens die de lidstaten in staat zouden stellen relevante taken van algemeen belang op het gebied van de volksgezondheid te vervullen, zoals het waarborgen van de vaststelling van geharmoniseerde, billijke en transparante hoge kwaliteits- en veiligheidsnormen voor orgaandonatie en -transplantatie.

²⁴ <https://rm.coe.int/16806dca3a>